

بررسی تحولات و راهکارهای اشتغال‌زایی در صنوف تولیدی و خدمات فنی کشور

رحیم دباغ

(فوق لیسانس اقتصاد، عضو هیات علمی موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی)

خرد (تجربیات واحدهای صنفی) و همچنین از دیدگاه کلان (مسئولین و کارشناسان مربوطه و مطالعه کتابخانه‌ای) بررسی می‌شود و همچنین توان اشتغال‌زایی و تراکم واحدهای صنفی از نظر تعداد و شاغلین آن‌ها با داده‌های آماری بر حسب استان‌های کشور (طی سال‌های ۸۲-۱۳۷۹) بررسی شده است.

۱- سابقه تحقیق

در ارتباط با کسب و کارهای کوچک، مهمترین مساله تفکیک‌کننده آن‌ها از سایر کسب و کارها اندازه آن‌هاست. از قدیمی‌ترین نظریات در مورد یک شرکت و ادامه فعالیت آن‌ها، نظریه کوئیس^(۲) در سال ۱۹۳۷ می‌باشد. به نظر او فعالیت‌های اقتصادی به جای اینکه در بازار صورت گیرد در کسب و کارها اتفاق می‌افتد که هزینه تولید کاهش یابد. یک فعالیت اقتصادی در صورتی در یک شرکت رخ می‌دهد که هزینه آن نسبت به کاربری مشابه در بازار کمتر باشد.

روزن^(۳) در سال‌های (۸۲-۱۹۸۱) مدلی برای توضیح توانایی اقتصادی کسب و کارها و اندازه آن‌ها ارائه کرده است. نظریه او نشان می‌دهد که توانایی و استعداد اشخاص در سطوح بالا موجب افزایش تولید می‌گردد.

همچنین نظریه مشترک روبرت^(۴) (۱۹۶۵) و فاکس^(۵) (۱۹۷۸) مطرح می‌کند که عملکرد مدیریت، ارتباط مستقیم با عملکرد شاغلین دارد و دلیل یکسان نبودن عملکرد کسب و کارها با فن‌آوری یکسان، تفاوت در توانایی‌های

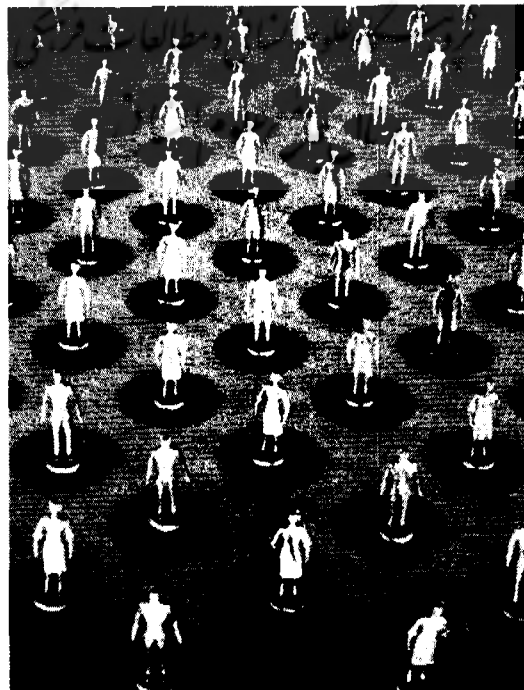
این مقاله، ضمن بررسی میزان اشتغال صنوف، به تفکیک رسته‌های شغلی مختلف، موانع و مشکلات موجود برای اشتغال‌زایی در این بخش را مورد بررسی قرار داده است.

مقدمه

در حال حاضر مساله بیکاری بویژه برای جوانان از معضلات بسیار مهم کشور محسوب می‌شود و با توجه به محدود بودن توانایی جذب آنان در مراکز دولتی راهی جز بکارگماری آنان در بخش خصوصی و خود اشتغالی وجود ندارد. با توجه به اینکه بخش عمده فعالیت‌های بخش خصوصی کشور و ایجاد خود اشتغالی‌ها در کسب و کارهای کوچک به صورت انواع صنوف تولیدی، خدمات فنی، خدماتی و توزیعی می‌باشند و به دلیل اینکه

فعالیت‌های تولیدی و خدمات فنی از فعالیت‌های زیربنایی محسوب می‌شود، این مقاله مساله اشتغال‌زایی، توسعه و بهبود فعالیت‌های واحدهای صنفی تولیدی و خدمات فنی کشور را مورد بررسی قرار می‌دهد. این مقاله نتایج طرح تحقیقاتی^(۱) انجام شده به صورت میدانی (پرسشنامه و مصاحبه) از صاحب‌نظران و کارشناسان مجرب مربوطه و کلیه رؤسای اتحادیه‌های صنوف تولیدی و خدمات فنی شهر تهران را شامل می‌شود. به دلیل تمرکز صنوف و اتخاذ تصمیمات و برنامه‌ریزی‌ها در تهران، نتایج بدست آمده قابل تعمیم به صنوف کل کشور می‌باشد.

چالش‌ها و مسائل مربوط به توسعه و تحولات اشتغال‌زایی صنوف از دیدگاه

مدیران با استعدادهای متفاوت آن‌ها در کاهش هزینه مربوط به تولید نیروی کار است.

از اقتصاددانان دیگر، ای. اف. شوماخر، کمتر از دو دهه قبل عنوان کرده که ناکارایی و رکود اقتصاد اروپا و آمریکا دلیلی به جز بزرگ شدن ابعاد کارخانجات و خارج شدن آن‌ها از کنترل مدیریت مدیران ندارد. از این رو حرکت کسب و کارها به سمت کوچک شدن، علاوه بر درونزا کردن دانش فنی تولید، می‌تواند جلوی افزایش ابعاد را به نحو چشمگیری بگیرد و مدیریت را غیر متمرکز کند. راه کار عملی که وی پیشنهاد می‌دهد، روی آوردن به کسب و کارهای کوچک است که ضمن ایجاد ارزش افزوده باعث کاهش میزان بیکاری نیز می‌شود.

شوماخر در تحلیلی دیگر اظهار می‌کند، دلیل توسعه نیافتگی کشورهای جهان سوم تأکید بیش از اندازه به کسب و کارهای بزرگ و عظیم است. اگر چه صنعتی شدن یک راه حل برای نجات این کشورها از مدارهای توسعه نیافتگی است، اما این کشورها مانند فردی است که کفش‌های بزرگ به پا می‌کند و بعد از هر چند قدم کفش‌ها از پایش بیرون می‌آید. پس این کشورها با حرکت به عقب در جهت ترمیم و تثبیت موقعیت خود می‌کوشند و این حرکت بارها تکرار می‌شود، لذا زمان بیشتری را از دست می‌دهد.

کسب و کارها به دلیل ویژگی‌های خاصی، دارای قدرت اشتغال‌زایی بالایی هستند و آن ویژگی‌ها عبارت‌اند از:

- به دلیل انعطاف‌پذیری بیشتر دارای کارآفرینی، خلاقیت و نوآوری بیشتری هستند،

- اشتغال‌زایی فراوان،

- تأمین نیروی انسانی متخصص برای کسب و کارهای بزرگ،

- برای ایجاد اشتغال نیاز به سرمایه کمتری نسبت به کسب و کارهای بزرگ دارند،

- جذب و پذیرش نیروی کار با شرایط خاص همچون افراد جوان، سالمندان، زنان، کارکنان پاره وقت و حتی افراد معلول، و

- هزینه تغییر فعالیت برای این گونه کسب و کارها در مقایسه با کسب و کارهای بزرگ کمتر است از این رو بسیاری از کشورهای جهان توجه خاصی به این گروه از کسب و کارها دارند و با مطالعه و بررسی درمورد مسائل و مشکلات آن‌ها سعی در استفاده از مزیت‌های گوناگونی هستند که این کسب و کارها ایجاد می‌کنند. مزیت‌های کسب و کارهای کوچک عبارت‌اند از:

۱- صرفه جویی در مصرف سرمایه

۲- تأمین تعادل‌های اجتماعی و منطقه‌ای از طریق جلوگیری از مهاجرت روستاییان به شهرها

۳- وابستگی ناچیز به محصولات خارجی و صرفه جویی در استفاده از ارزهای خارجی^(۶)

۴- توسعه صنعت توریسم

۵- درون‌زا کردن و بومی کردن دانش فنی تولید

۶- پر کردن حلقه‌های مفقوده فرآیند تولید

۷- تسهیل در رقابت به دلیل تولید کالاها همگن

۸- تشویق فرهنگ سرمایه‌گذاری

۹- پرورش مدیران، کارآفرینان و کارگران صنعتی

۱۰- توجه به محیط زیست

۱۱- کمک به توزیع عادلانه تر درآمد

۱۲- خصوصی سازی

۱۳- تسریع در زمان بهره‌برداری و توجه به هزینه فرصت سرمایه

۲- روش تحقیق

۲-۱- روش تحقیق

روش تحقیق توصیفی از نوع مطالعه پیمایشی (پرسشنامه و مصاحبه) و کتابخانه‌ای است و تحقیق تکاملی (توسعه‌ای) نیز محسوب می‌گردد.

۲-۲- نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

جامعه آماری برای بررسی تحولات اشتغال‌زایی صنوف فوق، کلیه واحدهای صنفی تحت عنوان صنوف تولیدی و خدمات فنی کشور می‌باشد. در بررسی مسائل و مشکلات و راهکارهای عملی صنوف در توسعه و اشتغال‌زایی آن‌ها علاوه بر بررسی کتابخانه‌ای و مصاحبه با کارشناسان مجرب در وزارت بازرگانی و مجامع مربوطه و اتحادیه‌ها، پرسشنامه‌ای تدوین گردیده و بعد از پیش‌تست آن و با نظر کارشناسان مجرب از کلیه رؤسای اتحادیه‌ها و مجامع صنوف شهر تهران تکمیل گردید.

۳- متغیرهای مورد استفاده

از نظر تفکیک نوع فعالیت صنوف در کشور، طبق ماده ۴ قانون نظام صنفی، اصناف به چهار گروه تقسیم می‌گردند که عبارت‌اند از:

صنوف تولیدی: آن دسته از صنفی که فعالیت و خلاقیت‌های آن‌ها منجر به تغییر فیزیکی و یا شیمیایی مواد گشته و منحصرأ تولیدات خود را به طور مستقیم و یا غیرمستقیم در اختیار مصرف‌کننده قرار می‌دهند. صنوف خدمات فنی: آن دسته از صنفی که فعالیت آن‌ها منجر به رفع عیب و یا نقص و یا مرمت و نگهداری کالا می‌باشد یا اشتغال به آن مستلزم داشتن صلاحیت فنی لازم می‌باشد.

صنوف خدماتی: آن دسته صنفی که فعالیت‌هایی که خود قسمتی از نیازهای جامعه را تأمین نموده و این فعالیت در زمینه تبدیل مواد به فرآورده و یا خدمات فنی نباشد.

صنوف توزیعی: آن دسته صنفی که صرفاً نسبت به عرضه کالا از محل واردات یا تولیدات داخلی اقدام می‌کنند. بدون آنکه در تولید کالا یا تغییر دادن کیفیت آن نقش داشته باشند.

۴- تحولات اشتغال‌زایی صنوف بر حسب رسته‌های شغلی در سطح کشور

در این قسمت تغییر و تحولات اشتغال بر حسب رسته‌های صنفی صنوف تولیدی و خدمات فنی در سطح کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد و هدف شناسایی رسته‌های صنفی تولیدی و خدمات فنی با بیشترین توان اشتغال‌زایی می‌باشد. مطالعه رسته‌های صنفی صنوف از این جهت حائز اهمیت می‌باشد که هر کدام ویژگی‌های خاص خود را دارند و بنابراین از توان و وزن اهمیت اشتغال‌زایی متفاوتی برخوردار هستند.

۴-۱- توزیع واحدهای صنفی و شاغلین آن‌ها بر حسب رسته‌های شغلی

در جدول (۱) تحولات تعداد و شاغلان واحدهای صنفی رسته‌های

تعمیر ماشین‌های اداری و خدمات اداری تکثیر نوار و تاپ (۹۹ درصد)، سنگ و سنگ تراش (۵۵ درصد)، تعمیر قفل و کلیدساز (۵۱ درصد)، تابلوساز، خطاط، نقاشی و مهر پلاستیکی (۳۳ درصد)، صحاف و آلبوم ساز (۲۸ درصد)، چراغساز، سماورساز و بخاریساز (۲۵ درصد)، چادر دوزان (۲۴ درصد)، لحاف دوزان و نساجان (۲۴ درصد)، تعمیر کاران و فروشندگان ماشین‌های دوخت و بافندگی (۲۴ درصد)، تشک‌دوزان و تودوزان اتومبیل (۲۲ درصد)، ذوب فلزات و ریخته‌گری (۲۰ درصد)، لوازم یدکی و ادوات کشاورزی و پمپ‌های آبیاری (۲۰ درصد)، کشفاب، تریکو و بافت تولید پوشاک (۱۹ درصد)، مصنوعات پلاستیکی ملامین و زرین کاران (۱۸ درصد)، خشکشویی و لباسشویی و قالیشویان (۱۸ درصد)، در و پنجره‌ساز آهن، آهنکار، جوشکار و کرکره (۱۶ درصد)، سراجان (۱۵ درصد)، فرش بافان (۱۵ درصد)، چاپخانه، کلیشه و لیتوگراف، جعبه‌ساز (۱۴ درصد)، تاسیسات شوفاژکاری، مصنوعات فلزی، دکوراسین (۱۱ درصد)، طلا ساز، ساعت ساز و عینک ساز (۱۱ درصد)، آرایشگران و گرمابه داران (۱۱ درصد)، باطری سازی، سیم پیچی و خدمات اتومبیل و تولید تراشی و الکتروموتور (۹ درصد)، شیشه بران و آینه سازان (۱۱ درصد)، دروگران و مبلسازان، مصنوعات چوبی، دکوراسیون (۸ درصد)، موزائیک‌سازان بلوک و کاشی‌ساز، فخار، سیمان کار و مصالح ساختمان (۸ درصد).

همانطور که قبلاً ذکر گردید دلیل رشد رشته‌های شغلی از نظر تعداد و اشتغال رشد تقاضا و مصرف بیشتر مردم برای کالاها و خدمات واحدهای صنفی می‌باشد. برای مثال به دلیل رشد زیاد ساختمان سازی (نیاز بیشتر به لوازم جانبی آن)، افزایش زیاد دانش آموزان و دانشجویان (نیاز بیشتر به کیف (سراجان) و کفش در نتیجه رشد تولید آن‌ها)، توسعه شبکه گاز رسانی (استفاده بیشتر از لوازم گازی و رشد تولید آن‌ها)، رشد تبلیغات و محصولات تبلیغاتی (رشد صحافی و ...) باعث می‌شود که رشته‌های شغلی مربوط به آن‌ها برای پاسخگویی و تامین تقاضای افزایش یافته مردم با رشد زیاد ایجاد شوند.

۴-۳- شاخص نسبت تعداد واحدهای صنفی و شاغلین آن‌ها به یک صد هزار نفر جمعیت

شاخص‌های واحدهای صنفی (در هر کدام از رشته‌های شغلی صنوف تولیدی و خدمات فنی) و شاغلین آن‌ها نسبت یک صد هزار نفر جمعیت مشخص‌کننده دامنه و حجم فعالیت واحدها نسبت به میزان تقاضایان و مصرف‌کنندگان می‌باشد. در جداول (۱) و (۲) وضعیت تراکم واحدهای صنفی و تعداد شاغلین آن‌ها و همچنین تغییرات آن طی سال‌های مختلف با شاخص‌های فوق ملاحظه می‌شود.

با ملاحظه شاخص‌های فوق در جداول مشخص می‌شود که روند اشتغال‌زایی از دو جهت، هم از نظر تعداد واحدهای صنفی و هم در تعداد شاغلان آن‌ها نسبت به جمعیت روندی افزایشی است. به طوری که در سطح کشور به ترتیب طی سال‌های ۱۳۷۷، ۱۳۸۰، ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ متوسط شاخص تعداد واحدهای صنفی در یک صد هزار نفر جمعیت کشور ۱۱/۸، ۱۳/۵، ۱۴، ۱۵/۲ نفر و متوسط شاخص تعداد شاغلان در یک صد هزار نفر جمعیت کشور ۳۷/۷، ۴۲/۲، ۴۴/۷، ۴۸/۶ نفر می‌باشد. بنابراین طی سال‌های ۸۲-۱۳۷۷ به میزان ۳/۴ نفر شاغل و ۱۰/۹ واحد صنفی مورد

صنوف تولیدی و خدمات فنی طی سال‌های ۸۲-۱۳۸۰ ملاحظه می‌شود و همچنین با شاخص‌هایی جایگاه و اهمیت واحدهای صنفی هر رشته صنفی با اولویت‌بندی آنان از نظر واحدهای صنفی تولیدی و خدمات فنی و نیز نسبت به جمعیت مشخص شده است.

با ملاحظه توزیع و دامنه فعالیت واحدهای صنفی صنوف تولیدی و خدمات فنی در سطح کشور مشخص می‌گردد که دارای سهم‌های بسیار متفاوت هستند و به عبارتی تراکم فعالیت (تعداد و اشتغال) آنان با یکدیگر تفاوت زیاد دارد؛ برای مثال فعالیت واحدهای صنفی آرایشگران و گرمابه‌داران بیشترین سهم و واحدهای صنفی آبکاران و صباغان کمترین سهم را دارد (سهم و رتبه رشته‌های صنفی نسبت به یکدیگر در سال‌های مختلف در جدول فوق محاسبه گردیده است).

طبق آخرین آمار موجود در سال ۱۳۸۲ جایگاه و سهم هر کدام از واحدهای صنفی صنوف مورد بررسی در جدول (۱) مشخص شده است و به عبارتی رتبه و توان اشتغال‌زایی رشته‌های صنفی نسبت به یکدیگر در سطح کشور مشخص می‌گردد. در این راستا رشته‌های صنفی با بالاترین سهم اشتغال (در سال‌های متفاوت مورد بررسی نیز دارای جایگاه بالاتر هستند) در مقایسه با سایر رشته‌های صنفی به ترتیب اهمیت عبارت‌اند از:

- ۱- آرایشگران و گرمابه داران ۲- مکانیک ۳- خیاطان ۴- نانوایان
- ۵- دروگران ۶- طلاسازان، ساعت سازان، عینک سازان ۷- قنادان، آرمیوه و بستنی، نان روغنی ۸- در و پنجره سازان آهن و کرکره ۹- کفاشان
- ۱۰- عکاسان و فیلمبرداران

۴-۲- متوسط میزان رشد سالیانه شاغلین رشته‌های صنفی

متوسط میزان رشد رشته‌های صنفی و شاغلین آن‌ها در جدول (۱) ارائه شده و در آن‌ها تغییر و تحولات اشتغال‌زایی از لحاظ ایجاد یا از بین رفتن نوع و یا تعداد رشته‌های شغلی مشخص شده است. مطابق آن‌ها مشخص می‌شود که برخی از رشته‌های شغلی در سال‌های اخیر قدرت اشتغال‌زایی خود را از دست داده و از رشد منفی برخوردار می‌باشند و به عبارتی حجم فعالیت آن‌ها کاهش داشته است و علت آن کاهش مصرف و تقاضا برای تولیدات و خدمات آن واحدهای صنفی در سطح کشور می‌باشد. از جمله آن رشته‌های صنفی طی سال‌های ۸۲-۱۳۸۰: ۱- صباغ گلزن و رنگرز ۲- الکتریکی و سیم‌کشی ساختمان و تعمیر تلفن ۳- تعمیر کاران دوچرخه و موتورسیکلت می‌باشند و بقیه رشته‌های شغلی دارای میزان رشد مثبت هستند.

طی سال‌های ۸۲-۱۳۸۰ در مقایسه میزان رشد شاغلین رشته‌های صنفی صنوف تولیدی و خدمات فنی مشخص می‌شود که توان اشتغال‌زایی انواع رشته‌های صنفی بنا به تقاضای مردم به کالای آن‌ها تفاوت زیادی نسبت به یکدیگر دارند.

متوسط میزان افزایش سالیانه (۸۲-۱۳۸۰) اشتغال از کلیه رشته‌های صنفی تولیدی و خدمات فنی کشور ۸/۱ درصد می‌باشد و مقایسه آن با متوسط رشد سالیانه در هر کدام از رشته‌های صنفی مشخص می‌شود که در کلیه رشته‌های صنفی، ۲۸ رشته شغلی رشد اشتغال‌زایی بالاتری داشته‌اند. بالا بودن رشد اشتغال به دلیل تقاضا برای تولیدات و خدمات آن‌هاست. این رشته‌های صنفی به ترتیب اولویت بر حسب متوسط رشد سالیانه عبارت‌اند از:

جدول ۱- شاخصهای مربوط به صنوف برحسب رسته‌های شغلی ۱۳۸۰

ردیف	صنوف	رتبه	صنوف		شاغلیین صنوف	تعداد صنف در صد هزار نفر جمعیت	تعداد شاغل در درصد هزار نفر جمعیت
			تعداد	سهم (درصد)			
۱	مکانیک ، اتوسرویس ، صافکاری ، گلگیر ، جلوبندی ، رادیاتور ، آهنگر	۲	۳۴۹۵۹	۸٫۹	۱۱۱۸۶۹	۵۴٫۲	۱۷۳٫۴
۲	باطری سازی ، سیم پیچی و خدمات اتومبیل و تولید تراش و الکتروموتور	۱۵	۱۰۰۳۲	۲٫۶	۳۲۱۰۲	۱۵٫۵	۴۹٫۷
۳	تراشکار و ماشین ساز و فلز تراش و سازندگان قطعات پدکی	۲۲	۷۵۹۸	۱٫۹	۲۴۳۱۴	۱۱٫۸	۳۷٫۷
۴	نشکدوزان و تودوزان اتومبیل	۳۲	۱۴۴۳	۰٫۴	۴۶۱۸	۲٫۲	۷٫۲
۵	نعمیض روغن ، پنجرگیری ، آپارانی	۱۴	۱۱۷۷۳	۳٫۰	۳۷۶۷۴	۱۸٫۲	۵۸٫۴
۶	آبکاران	۴۵	۱۷۳	۰٫۰	۵۵۴	۰٫۳	۰٫۹
۷	ذوب فلزات و ریخته گری	۳۷	۱۰۹۵	۰٫۳	۳۵۰۴	۱٫۷	۵٫۴
۸	لوازم پدکی و ادوات کشاورزی و پمپهای آبیاری	۳۰	۱۰۶۱	۰٫۳	۳۳۹۵	۱٫۶	۵٫۳
۹	تعمیر کاران دوچرخه و موتورسیکلت	۱۸	۸۴۸۲	۲٫۲	۲۷۱۴۲	۱۳٫۱	۴۲٫۱
۱۰	تعمیر لوازم خانگی	۱۳	۱۲۳۲۱	۳٫۱	۳۹۴۲۷	۱۹٫۱	۶۱٫۱
۱۱	خیاطان مردانه و زنانه ، پیراهن و سری دوزان	۳	۲۸۹۶۵	۷٫۴	۹۲۶۸۸	۴۴٫۹	۱۴۳٫۶
۱۲	کفپاشان	۸	۱۶۱۴۲	۴٫۱	۵۱۶۵۴	۲۵٫۰	۸۰٫۰
۱۳	موزائیک سازان ، بلوک و کاشی ساز ، فغار ، سیمانکار و مصالح ساختمانی	۲۳	۶۲۱۸	۱٫۶	۱۹۸۹۸	۹٫۶	۳۰٫۸
۱۴	در و پنجره ساز آهنی ، آهنکار ، جوشکار و کرکره	۹	۱۴۲۸۶	۳٫۶	۴۵۷۱۵	۲۲٫۱	۷۰٫۸
۱۵	فلز کاران ، کابینت ساز ، صنایع فلزی ، آهنسازان و تانکر سازان و مسگر و حلبی ساز کانال ساز	۱۲	۱۱۷۱۸	۳٫۰	۳۷۱۹۸	۱۸٫۲	۵۸٫۱
۱۶	آلومینیوم کاران	۲۴	۵۵۷۰	۱٫۴	۱۷۸۲۴	۸٫۶	۲۷٫۶
۱۷	آرایشگران و گرمابه داران	۱	۳۷۳۵۰	۹٫۵	۱۱۹۵۲۰	۵۷٫۹	۱۸۵٫۲
۱۸	طلا ساز ، ساعت ساز و عینک ساز	۷	۱۸۵۰۶	۴٫۷	۵۹۲۱۹	۲۸٫۷	۹۱٫۸
۱۹	تعمیر کاران وسایل صوتی و تصویری	۱۶	۹۴۳۰	۲٫۴	۳۰۱۷۶	۱۴٫۶	۴۶٫۸
۲۰	قنادان ، نبات و آبزیات ریز ، آبمیوه و بستنی ، حلوا ساز ، گز و پولک ، نان روغنی	۶	۲۱۹۹۹	۵٫۶	۷۰۳۹۷	۳۴٫۱	۱۰۹٫۱
۲۱	عکاس و فیلمبردار و لابراتور	۱۰	۱۳۶۹۸	۳٫۵	۴۳۸۳۴	۲۱٫۲	۶۷٫۹
۲۲	نانوایان ، خیازان ، نان حجیم ، فانتزی	۴	۲۶۸۰۰	۶٫۸	۸۵۷۶۰	۴۱٫۵	۱۳۲٫۹

ماخذ: یافته های تحقیق

ادامه جدول ۱ - شاخصهای مربوط به صنوف بر حسب رسته‌های شغلی ۱۳۸۰

ردیف	صنوف	رتبه	صنوف		شاغلین صنوف	تعداد صنف در صد هزار نفر جمعیت	تعداد شاغلین در صد هزار نفر جمعیت
			تعداد	سهم (درصد)			
۲۳	ناشران و کتابفروشان و لوازم تحریر	۱۷	۱۰۳۶۶	۲,۶	۳۳۱۷۱	۱۶,۱	۵۱,۴
۲۴	الکتریکی و سیم کشی ساختمان و تعمیر تلفن	۱۱	۱۲۸۷۵	۳,۳	۴۱۲۰۰	۲۰,۰	۶۳,۸
۲۵	درد گردان و مبلسازان ، مصنوعات چوبی ، دکوراسیون	۵	۲۲۷۶۵	۵,۸	۷۲۸۴۸	۳۵,۳	۱۱۲,۹
۲۶	شیشه بران و آینه فروشان	۲۰	۷۶۱۱	۱,۹	۲۴۳۵۵	۱۱,۸	۳۷,۷
۲۷	ناسیات ، شوفاژ کاری ، لوله کشی و گاز رسانی	۲۱	۶۹۸۳	۱,۸	۲۲۳۴۶	۱۰,۸	۳۴,۶
۲۸	چاپخانه ، کلیشه و لیتوگراف ، جعبه سازی	۲۹	۱۷۹۱	۰,۵	۵۷۳۱	۲,۸	۸,۹
۲۹	کتابف ، تریکویاف ، تولید پوشاک	۱۹	۸۷۰۷	۲,۲	۲۷۸۶۲	۱۳,۵	۴۳,۲
۳۰	چراغساز و سماور ساز ، بخاری ساز	۳۳	۱۳۸۴	۰,۴	۴۴۲۹	۲,۱	۶,۹
۳۱	مصنوعات پلاستیک و ملاین و رزین کاران	۴۲	۳۴۷	۰,۱	۱۱۱۰	۰,۵	۱,۷
۳۲	نقاشان و تزئینات ساختمان	۲۵	۳۸۸۲	۱,۰	۱۲۴۲۲	۶,۰	۱۹,۳
۳۳	سراجان	۲۷	۲۲۴۹	۰,۶	۷۱۹۷	۳,۵	۱۱,۲
۳۴	سنگبر و سنگ تراش	۴۱	۴۷۲	۰,۱	۱۵۱۰	۰,۷	۲,۳
۳۵	نابلو سازی ، خطاط ، نقاش مهر پلاستیک	۳۶	۱۴۵۸	۰,۴	۴۶۶۶	۲,۳	۷,۲
۳۶	خشکشویی و لباسشویی و قالیشویان	۲۶	۳۳۴۲	۰,۹	۱۰۶۹۴	۵,۲	۱۶,۶
۳۷	صنایع دستی	۳۶	۱۰۶۸	۰,۳	۳۴۱۸	۱,۷	۵,۳
۳۸	صحافی و آلبوم سازی	۳۹	۶۴۷	۰,۲	۲۰۷۰	۱,۰	۳,۲
۳۹	چادر دوزان	۴۳	۴۰۲	۰,۱	۱۲۸۶	۰,۶	۲,۰
۴۰	تعمیر کاران و فروشندگان ماشینهای دوخت و بافندگی	۴۴	۳۳۳	۰,۱	۱۰۶۶	۰,۵	۱,۷
۴۱	تعمیر قفل و کلید سازی	۳۸	۷۳۲	۰,۲	۲۳۴۲	۱,۱	۳,۶
۴۲	تعمیر ماشینهای اداری و خدمات رایانه ای ، تکثیر نوار و نایب	۳۵	۱۲۱۴	۰,۳	۳۸۸۵	۱,۹	۶,۰
۴۳	ندافان و لعاف دوزان و نساج	۳۴	۱۲۴۲	۰,۳	۳۹۷۴	۱,۹	۶,۲
۴۴	صباغ و گلزن و رنگرز	۴۰	۵۹۶	۰,۲	۱۹۰۷	۰,۹	۳,۰
۴۵	فروش بالابان	۲۸	۱۷۴۰	۰,۴	۵۵۶۸	۲,۷	۸,۶
---	جمع	---	۳۹۱۸۲۵	۱۰۰	۱۲۵۳۸۴۰	۶۰۷,۲	۱۹۴۳,۱

۱- مطابق برآورد مرکز آمار ایران جمعیت کل کشور در سال ۱۳۷۷ بمیزان ۶۴۵۲۸۱۶۲ نفر بوده است.

جدول شماره ۲- شاخص‌های مربوط به صنوف برحسب رسته‌های شغلی ۱۳۸۲

ردیف	صنوف	رتبه	صنوف		شاغلین صنوف	متوسط نرخ رشد سالانه شاغلین ۱۳۸۰-۱۳۸۲	تعداد صنف در صد هزار نفر جمعیت	تعداد شاغل در درصد هزار نفر جمعیت
			تعداد	سهم (درصد)				
۱	مکانیک ، اتو سرویس ، صافکاری ، گلگیر ، جلوبندی ، رادیاتور ، آهنگر	۲	۳۹۸۸۷	۸.۷	۱۲۷۶۳۸	۶.۸	۵۹.۵	۱۹۰.۵
۲	باطری سازی ، سیم پیچی و خدمات اتومبیل و تولید تراش و الکتروموتور	۱۵	۱۱۹۷۸	۲.۶	۳۸۳۲۰	۹.۳	۱۷.۹	۵۷.۲
۳	تراشکار و ماشین ساز و فلز تراش و سازندگان قطعات بدکی	۱۹	۹۳۴۵	۲.۰	۲۹۹۰۴	۱۰.۹	۱۳.۹	۴۴.۶
۴	تشنکدوزان و تودوزان اتومبیل	۳۳	۲۱۵۶	۰.۵	۶۸۹۹	۲۲.۲	۳.۲	۱۰.۳
۵	تعویض روغن ، نچرگیری ، آباراتی	۱۱	۱۳۶۴۰	۳.۰	۴۳۶۴۸	۷.۶	۲۰.۴	۶۵.۲
۶	آبکاران	۴۵	۱۸۹	۰.۰	۶۰۵	۴.۵	۰.۳	۰.۹
۷	دوب فلزات و ریخته گری	۳۷	۱۵۸۶	۰.۳	۵۰۷۵	۲۰.۳	۲.۴	۷.۶
۸	لوازم بدکی و ادوات کشاورزی و پمپهای آبیاری	۳۸	۱۵۲۵	۰.۳	۴۸۸۰	۱۹.۹	۲.۳	۷.۳
۹	تعمیرکاران دوچرخه ، موتورسیکلت	۲۲	۸۷۴۴	۱.۹	۲۷۹۸۱	۱.۵	۱۳.۱	۴۱.۸
۱۰	تعمیر لوازم خانگی	۱۳	۱۳۰۱۹	۲.۸	۴۱۶۶۱	۲.۸	۱۹.۴	۶۲.۲
۱۱	خیاطان مردانه و زنانه ، پیراهن و سری دوزان	۳	۳۱۴۲۲	۶.۹	۱۰۰۵۵۰	۴.۲	۴۶.۹	۱۵۰.۱
۱۲	کفکشان	۹	۱۷۱۳۳	۳.۷	۵۴۸۲۶	۳.۰	۲۵.۶	۸۱.۸
۱۳	موزائیک سازان ، بلوک و کاشیساز ، فخار ، سیمان کار و مصالح ساختمانی	۲۳	۷۱۸۹	۱.۶	۲۳۰۰۵	۷.۵	۱۰.۷	۳۴.۳
۱۴	در و پنجره ساز آهنی ، آهنکار ، چوشکار و کرکره	۸	۱۹۳۷۷	۴.۲	۶۲۰۰۶	۱۶.۵	۲۸.۹	۹۲.۶
۱۵	فلز کاران ، کابینت ساز ، صنایع فلزی آهنسازان و تانکر سازان و مسگر و جلبی ساز کانال ساز	۱۶	۱۱۹۰۰	۲.۶	۳۸۰۸۰	۰.۸	۱۷.۸	۵۶.۸
۱۶	آلومینیوم کاران	۲۵	۶۶۹۴	۱.۵	۲۱۴۲۱	۹.۶	۱۰.۰	۳۲.۰
۱۷	آرایشگران و گرمابه داران	۱	۴۵۶۰۷	۱۰.۰	۱۴۵۹۴۲	۱۰.۵	۶۸.۱	۲۱۷.۹
۱۸	طلا ساز ، ساعت ساز و عینکساز	۶	۲۲۷۹۸	۵.۰	۷۲۹۵۴	۱۱.۰	۳۴.۰	۱۰۸.۹
۱۹	تعمیر کاران وسایل صوتی و تصویری	۱۸	۱۰۰۲۳	۲.۲	۳۲۰۷۴	۳.۱	۱۵.۰	۴۷.۹
۲۰	قنادان ، نباتو آبنباتریز ، آبیوه و بستنی ، حلوا ساز ، گز و پوکه ، نانوخچی	۷	۲۲۶۱۴	۴.۹	۷۲۳۶۵	۱.۴	۳۳.۸	۱۰۸.۰
۲۱	عکاس و فیلمبردار و لابراتور	۱۰	۱۵۰۲۹	۳.۳	۴۸۰۹۳	۴.۷	۲۲.۴	۷۱.۸
۲۲	نانوایان ، خیازان ، نان حجیم ، فلانزی	۴	۳۰۴۳۳	۶.۶	۹۷۳۸۶	۶.۶	۴۵.۴	۱۴۵.۴

ادامه جدول ۲- شاخص‌های مربوط به صنوف برحسب رسته‌های شغلی ۱۳۸۲

ردیف	صنوف	رتبه	صنوف		شاغلین صنوف	متوسط نرخ رشد سالانه شاغلین ۱۳۸۰-۱۳۸۲	تعداد صنوف در صد هزار نفر جمعیت	تعداد شاغل در درصد هزار نفر جمعیت
			تعداد	سهم (درصد)				
۲۳	ناشران و کتاب‌فروشان و لوازم تحریر	۱۷	۱۱۳۵۳	۲.۵	۳۶۳۳۰	۴.۷	۱۶.۹	۵۴.۲
۲۴	الکتریکی و سیم‌کشی ساختمان و تعمیر تلفن	۱۲	۱۲۵۱۷	۲.۷	۴۰۰۵۴	۱.۴-	۱۸.۷	۵۹.۸
۲۵	دروگردان و میل‌سازان، مصنوعات چوبی، دکوراسیون	۵	۲۶۳۵۱	۵.۸	۸۴۳۲۳	۷.۶	۳۹.۳	۱۲۵.۹
۲۶	شیشه‌بران و آینه فروشان	۲۰	۹۲۹۴	۲.۰	۲۹۷۴۱	۱۰.۵	۱۳.۹	۴۴.۴
۲۷	تاسیسات، شوقاز کاری، لوله کشی و گاز رسانی	۲۱	۸۶۶۰	۱.۹	۲۷۷۱۲	۱۱.۴	۱۲.۹	۴۱.۴
۲۸	چاپخانه، کلیشه و لیتوگراف، جعبه‌سازی	۳۰	۲۳۳۳	۰.۵	۷۴۶۶	۱۴.۱	۳.۵	۱۱.۱
۲۹	کشایف، تریکوباف، تولید پوشاک	۱۴	۱۲۳۹۵	۲.۷	۳۹۶۶۴	۱۹.۳	۱۸.۵	۵۹.۲
۳۰	چراغساز و سماورساز، بخاری ساز	۳۲	۲۱۶۵	۰.۵	۶۹۲۸	۲۵.۱	۳.۲	۱۰.۳
۳۱	مصنوعات پلاستیک و ملامین‌رزینکاران	۴۴	۴۸۳	۰.۱	۱۵۴۶	۱۸.۰	۰.۷	۲.۳
۳۲	نقاشان و تزئینات ساختمان	۲۶	۴۱۱۵	۰.۹	۱۳۱۶۸	۳.۰	۶.۱	۱۹.۷
۳۳	سراجان	۲۸	۲۹۵۳	۰.۶	۹۴۵۰	۱۴.۶	۴.۴	۱۴.۱
۳۴	سنگبر و سنگ تراش	۴۰	۱۱۳۳	۰.۲	۳۶۲۶	۵۴.۹	۱.۷	۵.۴
۳۵	تابلو سازی، خطاط، نقاش مهر پلاستیک	۲۹	۲۵۶۳	۰.۶	۸۲۰۲	۳۲.۶	۳.۸	۱۲.۲
۳۶	خشک‌شویی و لباسشویی و قالیشویان	۲۷	۴۶۲۱	۱.۰	۱۴۷۸۷	۱۷.۶	۶.۹	۲۲.۱
۳۷	صنایع دستی	۳۶	۱۰۷۴	۰.۲	۳۴۳۷	۰.۳	۱.۶	۵.۱
۳۸	صحافی و آلبوم سازی	۳۹	۱۰۵۶	۰.۲	۳۳۷۹	۲۷.۸	۱.۶	۵.۰
۳۹	چادردوزان	۴۱	۶۲۲	۰.۱	۱۹۹۰	۲۴.۴	۰.۹	۳.۰
۴۰	تعمیر کاران و فروشندگان ماشینهای دوخت و بافندگی	۴۲	۵۰۹	۰.۱	۱۶۲۹	۲۳.۶	۰.۸	۲.۴
۴۱	تعمیر قفل و کلید سازی	۳۵	۱۶۷۲	۰.۴	۵۳۵۰	۵۱.۱	۲.۵	۸.۰
۴۲	تعمیر ماشینهای اداری و خدمات رایانه ای ، تکثیر نوار و تاپ	۲۴	۴۸۰۵	۱.۰	۱۵۳۷۶	۹۸.۹	۷.۲	۲۳.۰
۴۳	ندافان و لحاف دوزان و نساج	۳۴	۱۹۲۰	۰.۴	۶۱۴۴	۲۴.۳	۲.۹	۹.۲
۴۴	صبغ و گلزن و رنگرز	۴۳	۵۵۴	۰.۱	۱۷۷۳	۳.۶-	۰.۸	۲.۶
۴۵	فرش بافان	۳۱	۲۳۰۰	۰.۵	۷۳۶۰	۱۵.۰	۳.۴	۱۱.۰
	جمع	--	۴۵۷۷۳۶	۱۰۰	۱۴۶۴۷۵۵	۸	۶۸۳.۳	۲۱۸۶.۵

مطابق برآورد مرکز آمار ایران جمعیت کل کشور در سال ۱۳۸۲ به میزان ۶۶۹۹۱۵۷۵ نفر بوده است. ماخذ: یافته های تحقیق

بررسی در هر یک صد هزار نفر جمعیت کشور اضافه شده است.

ده رسته شغلی مطابق شاخص های فوق که به ترتیب اولویت نشانگر بیشترین تراکم فعالیت و اشتغال نسبت به یک صد هزار نفر جمعیت کشور (۱۳۸۲) می باشند عبارت اند از:

- ۱- آرایشگران و گرمابه داران
- ۲- مکانیک، اتو سرویس، صافکاری، گلگیر، جلوبندی، رادیاتور، آهنگر
- ۳- خیاطان مردانه و زنانه، پیراهن و سری دوزان
- ۴- نانوائیان، خبازان، نان حجیم، فانتزی
- ۵- درود گران و مبلسازان، مصنوعات چوبی، دکوراسیون
- ۶- طلا ساز، ساعت ساز و عینک ساز
- ۷- قنادان، نبات و آبنبات ریز، آبمیوه و بستنی، حلوا ساز، گز و پولک، نان روغنی
- ۸- در و پنجره ساز آهنی، آهنکار، جوشکار
- ۹- کفاشان
- ۱۰- عکاس و فیلمبردار و لابراتور

۵- مسائل و مشکلات صنوف

صنوف در سطح کشور با مسائل و مشکلات زیاد و مشابهی مواجه می باشند به طوری که آن مشکلات مانع توسعه و بهبود فعالیت های آنها شده و به تبع آن اشتغال زایی و ایجاد فرصت های اشتغال زایی را کاهش می دهد. در این راستا برای بررسی عملی و ارائه راهکارهای کاربردی، ابتدا مشکلات و مسائل پیش روی صنوف با مطالعه همه جانبه منابع و مدارک موجود و مصاحبه با کارشناسان و مسؤولین مربوطه از جمله مسؤولین مجمع امور صنفی تولیدی و خدمات فنی بررسی جامعی انجام و بر اساس آن پرسشنامه ای تدوین شد. بعد از تست اولیه پرسشنامه بین رؤسای تمامی اتحادیه های تولیدی و خدمات فنی شهر تهران (مطابق تقسیم بندی اداره کل صنوف تولیدی و خدمات فنی وزارت بازرگانی) و مسؤولین مربوطه توزیع و جمع آوری شد. در مجموع نتایج حاصل از بررسی کتابخانه ای و نتایج مستخرج از پرسشنامه های کلیه صنوف تولیدی و خدمات فنی در این قسمت مقاله به صورت بسیار خلاصه ارائه می شود. مسائل و مشکلات صنوف که با آنها مواجه می باشند در قالب مسائل درونی (درون بخشی) و بیرونی (فرابخشی) صنوف ارائه می شود.

۵-۱- مسائل و مشکلات صنوف تولیدی و خدمات فنی بر اساس مطالعه کتابخانه ای

۵-۱-۱- مسائل و مشکلات درونی

۱- فعالیت های صنوف تولیدی و خدمات فنی به دلیل روزمره بودن، با

بروز رکود اقتصادی و یا با روبرو شدن با یک سری از مشکلات، به سرعت فعالیت خود را متوقف می کنند در نتیجه نوسانات شغلی زیاد بوده و اشتغال ثابت و پایدار نمی باشد.

۲- صنوف تولیدی و خدمات فنی با توجه به کاربری بالا از فن آوری بالا استفاده زیادی نمی کنند و توجه چندانی نیز به تحول دانش فنی ندارند و در نتیجه به نیروی انسانی متخصص احساس نیاز نمی کنند.

۳- صنوف تولیدی و خدمات فنی به صورت سازمان نیافته، پراکنده و فاقد برنامه سرمایه گذاری بوده و از سود مورد انتظار خود اطلاعی ندارند بنابراین نمی توانند در برنامه ریزی ها و سیاست گذاری ها موفق شوند لذا نیازمند سازماندهی در

قالب فعالیت های مشارکتی و یا تعاونی هستند.

۴- کمبود دانش اقتصادی، مالی و مدیریتی به ویژه در زمان تاسیس، باعث بروز مشکلاتی برای صنوف تولیدی و خدمات فنی می شود به گونه ای که گاهی یک فرد مجبور به انجام کارهای تخصصی متعددی می شود که خارج از صلاحیت حرفه ای وی است. دانش و تخصص در فعالیت های صنوف فوق جایگاه بالایی ندارد.

۵- این صنوف نه تنها غالباً از تجارب مدیریتی بی بهره اند، بلکه امکان استفاده از خدمات مشاوره ای متخصصان کارآمد را نیز به لحاظ محدودیت منابع مالی ندارند.

۶- صنوف در بیشتر موارد فاقد هرگونه تشکل حمایت کننده در امور بازاریابی و صادرات هستند و این امر هزینه های صادراتی و ریسک های مرتبط را افزایش می دهد.

۷- کارآفرینان و بنیانگذاران این صنوف وقتی به سن بازنشستگی می رسند، با مشکل پیدا کردن جانشینی شایسته برای خود مواجه اند به گونه ای که برخی از این صنوف بعد از مدتی به علت همین مساله از بین می روند.

۸- صنوف تولیدی و خدمات فنی کشور عمدتاً سنتی و قدیمی هستند و احساس نیاز به نیروهای متخصص و دانشگاهی را ندارند. بنابراین توأم با تجهیزات قدیمی و از کار افتاده نمی توانند در بازار رقابتی دوام بیاورد بنابراین ضرورت ارتقای دانش در زمینه های مدیریتی، بازاریابی، تقویت صادرات، اخذ اطلاعات و روزآمد کردن صنوف وجود دارد.

۹- ارائه تولید و خدمات فنی با کیفیت بالا، بهترین راه افزایش بهره وری صنوف کشور می باشد، در این راستا بایستی از نوآوری های متنوع برای تامین نیازهای مشتریان استفاده نمایند. مشکل اساسی در زمینه صنوف کشور عدم توان رقابتی با کالاهای خارجی مشابه می باشد که بایستی توان رقابتی را افزایش دهند.

۱۰- تحصیلات کارفرمایان و مدیران صنوف تولیدی و خدمت فنی بسیار پایین می باشد. با وجودی که در هیأت عالی نظارت بر اصناف کشور،

در موارد مربوط به سن و میزان تحصیلات افرادی که برای عضویت هیأت مدیره اتحادیه‌های صنفی تهران و برخی شهرهای بزرگ کشور شرایطی گذاشته‌اند بر اساس آن در بند ۶ این قانون، داشتن حداقل مدرک دیپلم متوسطه برای داوطلبان جدید و مدرک پایان دوره راهنمایی تحصیلی برای عضویت افرادی که سابقه عضویت در هیأت مدیره را دارند، در شهرهای تهران، اصفهان، مشهد، تبریز، اهواز و شیراز الزامی خواهد بود. در سایر شهرهای کشور نیز داشتن حداقل مدرک تحصیلی پایان دوره راهنمایی برای داوطلبان جدید و داشتن حداقل مدرک تحصیلی پایان تحصیلات ابتدایی برای افرادی که سابقه عضویت در هیأت مدیره اتحادیه‌ها را دارند هستند، با ملاحظه سطوح تحصیلی کارفرمایان واحدهای صنفی تولیدی و خدمات فنی مشخص می‌شود اکثراً فقط سواد خواندن و نوشتن اولیه را دارند که پایین‌تر از سطوح ابتدایی می‌باشد و با این وجود انتظار بکارگیری تفکر نو، ارج‌گذاری به ابتکارات، استفاده از نتایج تحقیقات و بکارگیری نیروهای متخصص بسیار دشوار می‌باشد.

۱-۲-۵- مسائل و مشکلات بیرونی

۱- ناهماهنگی‌ها و ارتباطات میان صنوف کوچک تولیدی با کسب و کارهای بزرگ.

۲- نبود زمینه‌های حضور صنوف تولیدی در بازارهای خارجی.

۳- وجود موانع در توسعه فعالیت‌های صنوف از قوانین و مقررات متناقض و دست و پاگیر:

الف- قوانین و مقررات متناقض و دست و پاگیر در بسیاری از رشته‌های صنوف، توان رقابت در بازارهای کشورهای همسایه از جمله پاکستان و ترکیه کاهش داده است.

ب- قوانین و مقررات و قانون کار کشور که با هدف حمایت از درآمدها و مشاغل طراحی شده‌اند، در عمل به تقلیل فرصت‌های شغلی در بخش‌های مولد و به ویژه بخش تولید منجر شده‌اند. مقرراتی چون حداقل دستمزدها، طبقه‌بندی مشاغل و محدودیت‌های جابجایی کارکنان موجب کاهش تحرک نیروی کار و کاهش بهره‌وری گردیده که به افزایش هزینه‌های واحدکار و عدم افزایش رقابت‌مندی صنایع داخلی منجر شده است.

بازنگری در قوانین و مقررات قانون کار می‌تواند قدرت اشتغال‌زایی صنوف را افزایش دهد. به عنوان تجربه موفق، استفاده حداقل و کمتر از مقررات کار در اقتصادهای شرق آسیا و به ویژه در کره جنوبی، مانع از رشد سریع اشتغال و مزد واقعی کارگران نشده است. طی سال‌های ۸۴-۱۹۶۶ رشد سالیانه مزد و اشتغال در صنایع کارخانه‌ای کره، از ۸ درصد پایین‌تر نیامده است که سریع‌ترین رشد در جهان است.

با افزایش بهره‌وری نیروی کار و کاهش هزینه واحد کار، معمولاً تقاضای کار افزایش می‌یابد ولی تا زمانی که کارفرمایان نمی‌توانند به طور آزادانه، مشاغل بنگاه خود را تعریف و طبقه‌بندی نمایند و تا وقتی که کارکنان مورد رضایت خود را نمی‌توانند بر سر کارها بگمارند، انعطاف لازم برای کارها و تخصیص نیروی کار به شیوه‌ای بهینه، حاصل نخواهد شد که عوارض زیر را به همراه دارد.

ج- این گونه محدودیت‌ها مانع ایجاد رقابت نیروی کار برای کسب مشاغل می‌شود، رقابتی که موجب افزایش تحرک و تخصیص مجدد منابع می‌گردد.

د- در چنین شرایطی کارایی و سودآوری تولید در معرض خطر قرار می‌گیرد و در نتیجه هزینه‌های احتمالی در برابر سرمایه‌گذاری‌های جدید ظاهر می‌شود.

ه- استمرار فضای کاری فوق‌الذکر، می‌تواند استخدام نیروی کار به صورت دائمی و بلندمدت را که از نهاده‌های ضروری صنوف به شمار می‌رود، به طور کلی منسوخ نماید؛ همانگونه که در حال حاضر پیوند و رابطه بین پرداخت و عملکرد را کاهش داده است.

۴- صنوف تولیدی و خدمات فنی نیازمند حمایت‌هایی برای بهبود و رونق فعالیت‌هایشان می‌باشند از جمله: اعطای تسهیلات یارانه‌ای (برای تجهیز و بازسازی واحدهای تولیدی)، تسهیل صدور پروانه، اختصاص امکانات و تجهیزات، اعمال مقررات ساده‌تر.

۵- به دلیل نبود مراجع حمایت‌کننده و اثرگذار، صنوف کشور نمی‌توانند بروی تغییرات محیطی اثر بگذارند و همین مساله آسیب‌پذیری این دسته از صنوف را افزایش می‌دهد.

۶- تامین منابع مالی برای صنوف در مقایسه با شرکت‌های بزرگ مشکل‌تر است، به‌ویژه آن که بانک‌ها شرایط سخت‌تری را از نظر وثیقه و میزان بهره بالاتری به آنان تحمیل می‌کنند.

۷- تامین و حفظ نیروی انسانی از مشکلات همیشگی صنوف می‌باشد، بخشی به این دلیل است که بیشتر متخصصان تمایل به فعالیت در شرکت‌های بزرگ دارند و حتی ممکن است پس از کسب آموزش‌های لازم در صنوف کوچک، آن‌جا را ترک کنند.

۸- در بیشتر موارد این صنوف فاقد هرگونه تشکل حمایت‌کننده در امور بازاریابی و صادرات هستند و این امر هزینه‌های صادراتی و ریسک‌های مرتبط با آن را افزایش می‌دهند.

۲-۵- مسائل، مشکلات و راهکارهای ایجاد و توسعه فرصت‌های شغلی در واحدهای صنفی تولیدی و خدمات فنی از دیدگاه کارفرمایان و رؤسای اتحادیه‌ها

۱-۲-۵- مسائل و مشکلات کلی رشته‌های شغلی صنوف تولیدی و خدمات فنی

در این قسمت مسائل و مشکلات واحدهای صنفی مورد بررسی کشور به صورت خلاصه‌ای از نتایج پرسشنامه رؤسای اتحادیه‌های شهر تهران و مسؤولین ذیربط براساس سوالات مطرح شده به صورت اولویت‌بندی ارائه می‌شود:

۱- به ترتیب اولویت عناوین مهم مشکلاتی که واحدهای صنفی در استخدام نیروی کار جدید مواجه هستند:

الف: بیمه (۲۲ درصد)

ب: قانون کار و امور اجتماعی (۱۵ درصد)

ج: عدم آگاهی و مدیریت به دلیل عدم تحصیلات کافی (۱۵ درصد)

د: مالیات (۱۲ درصد)

ه: کمبود مراکز آموزش حرفه‌ای (۱۲ درصد)

و: بالا بودن سود بانکی (۷ درصد)

ز: رکود بازار (۵ درصد)

ح: به علت فصلی بودن در زمینه استخدام نیروی کار با مشکل مواجه هستیم (۵ درصد)

ط: مهمترین مانع در ضعف ناشران و کتابفروشان، اقتصاد کم بر کار کتاب است که متأسفانه اجازه استخدام نیروی کار جدید را از صاحبان واحدهای صنفی سلب می‌کنند (۳ درصد)

ی: هزینه نیروی کار و روابط کارگری (۲ درصد)

ک: ورود بی رویه قاچاق کالاهاهی که در این صنف تولید می‌شود (۲ درصد)

۲- مشکلات نوسازی ماشین آلات و تجهیزات کارگاه‌های واحدهای صنفی:

الف: مشکلات مالی (نداشتن نقدینگی) (۳۳ درصد)

ب: نبود وام بانکی کم بهره (۱۹ درصد)

ج: پایین بودن کیفیت و کارایی ماشین آلات داخلی (۱۶ درصد)

د: بالا بودن هزینه دستگاه‌های مورد نیاز (۹ درصد)

ه: نبود متخصص در بعضی از ماشین آلات (۵ درصد)

و: مشکلات واردات و مواد اولیه (۴ درصد)

ز: بلا تکلیفی از جهت زیست محیطی (۱ درصد)

۳- مشکلات مقررات و قوانین ناظر بر فعالیت‌های واحدهای صنفی (قانون کار، تأمین اجتماعی...):

الف: بیمه تأمین اجتماعی (۴۲ درصد)

ب: قانون کار (۲۷ درصد)

ج: هیچ‌گونه تسهیلاتی فراهم نشده ولی مشکلاتی را فراهم کرده‌اند (۱۶ درصد)

د: مشکلات داری و شهرداری (۷ درصد)

ه: روال قانونی اجرا می‌شود و تسهیلاتی نیز فراهم شده. (۵ درصد)

و: بورکراسی اداری (۱ درصد)

ز: شفاف نبودن قوانین در روند کار (۱ درصد)

۴- سرمشق‌های مورد استفاده واحدهای صنفی در اصلاح روش‌ها و فنون و یا جذب مشتری:

الف: بالا بردن کیفیت (۱۶ درصد)

ب: استفاده از پرورشور و فیلم (۱۶ درصد)

ج: راضی نگهداشتن مشتری از طریق قیمت و کار خوب (۱۵ درصد)

د: تبلیغات (۱۳ درصد)

ه: استفاده از کاتالوگ‌های خارجی در نمایشگاه‌ها (۱۲ درصد)

و: استفاده از ژورنال‌های مدرن (۱۲ درصد)

ز: از طریق نمایشگاه‌های بین‌المللی که در خارج از کشور برگزار می‌گردد (۷ درصد)

ح: استفاده از اینترنت (۶ درصد)

ط: گذارندن دوره جدید و پیشرفته برای فراگیری مدل‌های جدید (۳ درصد)

۵- مشکلات صادرات در واحدهای صنفی که زمینه صادراتی دارند:

الف: نبود آیین‌نامه اجرایی قوی جهت حمایت از صادرکنندگان و عدم تسهیلات لازم (۳۰ درصد)

ب: هزینه‌های گمرکی (۱۲ درصد)

ج: عدم شفاف بودن قوانین و اوضاع اجتماعی (۹ درصد)

د: پایین بودن سطح آگاهی اعضاء و عدم آشنایی به زبان خارجه (۹ درصد)

ه: وجود محدودیت‌های فرهنگی (۹ درصد)

و: به دلیل گران تمام شدن میزان تولید، رقابت در بازارهای جهانی تولیدکنندگان بسیار ضعیف است (وجود رقبای قوی) (۹ درصد)

ز: قاچاق مواد اولیه (۶ درصد)

ح: ورود قطعات و کالاهاهی مشابه (۶ درصد)

ط: وابسته بودن مواد اولیه، به خارج (۳ درصد)

ی: مشکلات انرژی از قبیل نفت و گاز (۳ درصد)

ک: پایین بودن نسبی کیفیت کالا (۳ درصد)

۶- شرایط و زمینه‌های مورد نیاز برای ایجاد فرصت‌های شغلی جدید به تفکیک برای تحصیل‌کردگان دانشگاه‌ها و غیر دانشگاهی:

غیر دانشگاهی

الف: آموزش افراد به روش استاندارد و استفاده از کلاس‌های آموزشی (۳۱ درصد)

ب: دادن وام با بهره کم (۲۵ درصد)

ج: تغییر قوانین و مقررات کار من جمله حذف بیمه کارفرما (۲۲ درصد)

د: ایجاد تسهیلات برای تولیدکنندگان از طریق تهیه اجناس دولتی (۶ درصد)

ه: ایجاد بازارهای مناسب (۶ درصد)

و: ایجاد زمینه فعالیت در بخش‌های مونتاژ و بسته‌بندی (۶ درصد)

تحصیل‌کردگان دانشگاهی

الف: ایجاد مراکز تحقیقی و آموزشی و مدیریتی (۲۶ درصد)

ب: ایجاد مراکز آموزشی جهت آموزش برای انجام کارهای لازم جهت شناساندن کارهای تولیدی و تولید طرح‌های جدید پیشرفته (۱۷ درصد)

ج: تأسیس دانشکده با توجه به فعالیت اتحادیه و ترکیب مطالب تئوری و عملی (۹ درصد)

د: استفاده از تحصیل‌کردگان در ذوب و نورد و تولید ورق (۹ درصد)

ه: دادن وام با بهره کم (۹ درصد)

و: استفاده از مهندسی رایانه، مهندسی گرافیک - نقشه‌کش - طراح صنعتی (۹ درصد)

ز: استفاده در آزمایشگاه‌های مواد اولیه و محصول در کارگاه‌های اداری امکانات فوق (۴ درصد)

ح: طراح دکوراتور (۴ درصد)

ط: فرهنگ‌سازی در جهت بهبود و نیز کارایی (۴ درصد)

ی: گسترش واحدهای صنفی، در عرصه تولید، توزیع و فروش کتاب (۴ درصد)

ک: افزایش فرهنگ مصرف (۴ درصد)

۷- زمینه‌های مورد نیاز برای افزایش نقش اتحادیه‌ها و مجامع فعالیت‌های صنفی:

الف: دادن اختیار کافی و اجرایی به اتحادیه از طرف مجامع و هیأت عالی نظارت (۴۳ درصد)

ب: حمایت‌های مالی و اداری (۲۱ درصد)

ج: واگذاری مسؤولیت‌های دولتی به اتحادیه‌ها اعم از نظارت، نرخ‌گذاری و تعیین مالیات (۱۴ درصد)

د: آموزش‌های مورد نیاز نقش اساسی دارد (۹ درصد)

ه: همکاری مستمر و متقابل اتحادیه‌ها و مجامع (۹ درصد)

و: سیاست‌های مدیریتی در مجامع امور صنفی و وزارت بازرگانی باید تغییر یابد (۲ درصد)

ز: تفویض اختیار قوه اجرایی ماده ۷۲ و ۳۹ نظام صنفی به مجامع امور صنفی (۲ درصد)

۸- زمینه‌های مورد نیاز برای افزایش نقش اداره کل پشتیبانی وزارت بازرگانی در حمایت و پشتیبانی صنوف:

الف: تماس‌های مستقیم تشکیل جلسات با مسؤولین و تشریک مساعی در کلید زمینه‌ها (مشاوره و برنامه ریزی و اجراء هر چه جامعتر (۲۷ درصد).

ب: پشتیبانی وزارت بازرگانی در رابطه با اداره مالیات (۲۰ درصد).

ج: تخصیص اعتبار ارزی جهت تامین ابزار کار و مواد اولیه (۱۷ درصد).

د: پشتیبانی وزارت بازرگانی در رابطه با اداره شهرداری (۱۳ درصد).

ه: پشتیبانی وزارت بازرگانی در رابطه با اداره بیمه (۱۰ درصد).

و: ارتقای سطح علمی و تحقیقی (۱۰ درصد).

ز: جلوگیری از ورود کالای قاچاق (۳ درصد).

۹- دلایل تمایل به جذب بیشتر نیروی کار دانشگاهی نسبت به نیروی کار سنتی:

الف: تجربه و بهره‌وری نیروی کار سنتی بیشتر است (۵۴ درصد)

ب: نیروی کار دانشگاهی دارای توقعات خاص خود هستند و غیر دانشگاهی کم و توقع‌ترند (۳۸ درصد)

ج: افراد دانشگاهی از انجام فعالیت‌های سخت ابا دارند (۸ درصد)

۱۰- وجود یا عدم وجود نوسانات افزایش یا کاهش شاغلان واحدهای صنفی در طی سال:

بلی (۷۷ درصد) خیر (۲۳ درصد)

۱۱- چگونگی تأمین نیروی کار ماهر مورد نیاز توسط واحدهای صنفی:

الف- استخدام نیروی کار غیر ماهر و سپس آموزش آن‌ها در ضمن خدمت (۴۹ درصد)

ب: سایر (افراد فامیل و غیره) (۲۵ درصد)

ج: استخدام از مراکز آموزش‌های فنی و حرفه‌ای (۱۱ درصد)

د: استخدام نیروی کار آموزش دیده در آموزشگاه‌های آزاد (۸ درصد)

ه: استخدام نیروی کار از فارغ التحصیلان دانشگاه‌ها (۷ درصد)

۱۲- طرق و انواع آموزش‌های مورد نیاز نیروی کار واحدهای صنفی:

الف: کلاس‌های آموزشی نیروی کار (۲۸ درصد)

ب: آموزش در ضمن خدمت (نه به صورت ارائه کلاس بلکه به صورت تجربی) (۲۴ درصد)

ج: در قسمت تولیدی کارگاهها (۱۷ درصد)

درصد)

د: در بخش کنترل کیفیت و بازرسی (۱۰ درصد)

ه: ایجاد آموزشگاهها آموزشی (۱۰ درصد)

و: آموزش تعمیرات ماشین‌های اداری (۳ درصد)

ز: سایر (۶ درصد)

۱۳- نحوه آشنایی کارفرمایان کنونی واحدهای صنفی با حرفه و فن خود:

الف: تجربی (۷۶ درصد)

ب: آموزش دیده (۱۰ درصد)

ج: گذارنیدن دوره (۷ درصد)

د: سایر (۱ درصد)

۱۴- هزینه‌های غیر منطقی برای توسعه فعالیت‌های واحدهای صنفی:

الف: قوانین و مقررات مالیاتی (۲۳ درصد)

ب: بالا بودن هزینه‌های جا و مکان (۲۳ درصد)

ج: هزینه نیروی کار و روابط کاری (۲۳ درصد)

د: کیفیت و گران بودن ماشین‌آلات (۱۷ درصد)

ح: مشکلات فروش و بازاریابی (۱۶ درصد)

۱۵- تسهیلات پیشنهادی مورد نیاز برای توسعه فرصت‌های شغلی:

الف: ایجاد شرایط لازم برای دریافت وام با بهره کم (۲۲ درصد)

ب: اجرای صحیح قوانین بیمه و مالیات (۱۹ درصد)

ج: همکاری سازمان‌های دولتی و ارگان‌های ذی ربط (۱۷ درصد)

د: آموزش کارگران در مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای (۹ درصد)

ه: به‌روز شدن ماشین‌آلات و علوم فنی (۵ درصد)

و: جلوگیری از ورود قاچاق (۵ درصد)

ز: همکاری شهرداری‌ها (۴ درصد)

ح: ایجاد شرایط لازم برای ورود مواد اولیه (۴ درصد)

ط: بستر مناسب برای بازار فروش (۳ درصد)

ی: همکاری مجامع امور صنفی (۳ درصد)

ک: اختصاص کارگاه‌های مناسب و ارزن قیمت (۲ درصد)

ل: داشتن یک جای متمرکز (اتحادیه فرش) (۱ درصد)

م: حمایت از افراد دلسوز و با تجربه (۱ درصد)

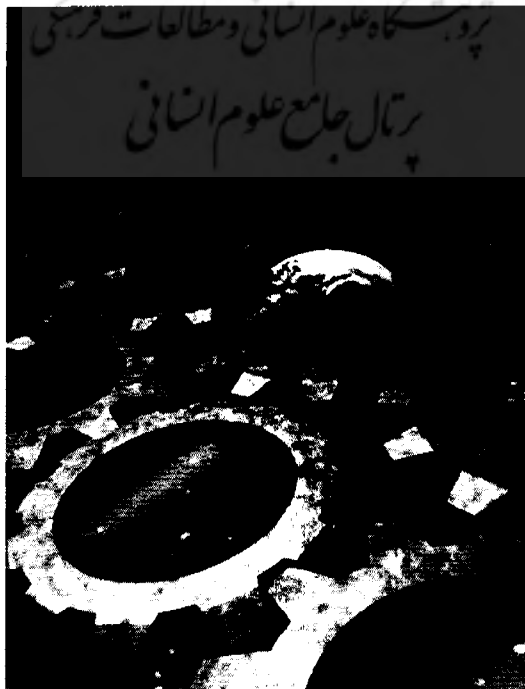
ن: تشویق در جذب نیروی کار (۱ درصد)

ق: تأسیس مرکز تحقیق و توسعه برای اتحادیه‌های صنفی (۱ درصد)

ر: توسعه مکانیزم آموزش نیروی انسانی به شیوه دو گانه کشور آلمان (۱ درصد)

ش: فقط دولت باید کمک کند (۱ درصد)

ت: ایجاد سیستم اطلاع‌رسانی قوی (۱ درصد)

۲-۲-۵- راهکارهای توسعه اشتغال زایی بر اساس نظر کارفرمایان

و رؤسای اتحادیه‌ها

الف- عوامل بیرونی

۱- کاهش هزینه‌های صنوف تولید و خدمات فنی برای استخدام نیروی کار جدید به ترتیب اهمیت عبارت‌اند از :

الف: بیمه سهم کارفرما

ب: قانون کار (حداقل دستمزد و جایگزینی نیروی کار جدید)

ج: مالیات

۲- اختصاص اعتبارات و تسهیلات بانکی با بهره پایین

۳- مشکلات واحدهای صنفی و اصلاح آن‌ها در زمینه صادرات:

الف: فقدان آیین نامه اجرایی قوی جهت حمایت از صادرکنندگان

صنوف ب: شفاف نبودن قوانین و مقررات و عدم ثبات آن‌ها

ج: عدم حمایت از طریق بازاریابی خارجی

د: ماشین آلات و تجهیزات فرسوده

۴- شیوه‌های مورد نیاز به توسعه ایجاد فرصت‌های شغلی جدید برای

نیروی کار با تحصیلات غیردانشگاهی:

الف : اعطای تسهیلات مالی با بهره مناسب

ب: اصلاح قوانین و مقررات کار از جمله حذف سهم بیمه کارفرما

۵- زمینه‌های مورد نیاز برای توسعه فرصت‌های شغلی از لحاظ عوامل

بیرونی:

الف : ایجاد شرایط لازم برای دریافت تسهیلات ارزی و ریالی با بهره

مناسب

ب: اجرای صحیح و تعدیل قوانین بیمه و مالیات (تخفیف‌های مالیاتی

و عوارض آب، برق، گاز، تلفن)

ج: همکاری سازمان‌های دولتی و ارگانهای ذیربط برای رفع مشکلات

صنوف

د: گسترش آموزش کارکنان صنوف و نیروی انسانی جدید (ایجاد

تخصص برحسب فعالیت در رشته‌های شغلی صنوف) در مراکز

آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

ه : کمک به مدرن و به روز شدن ماشین‌آلات و علوم فنی صنوف در

راستای افزایش در رقابت و کیفیت تولیدات

و- پشتیبانی مجامع و اتحادیه‌های صنفی جهت آموزش و ارتقاء

مدیریت کافر میان صنوف در زمینه‌های بازاریابی، قوانین و مقررات

صادرات، قانون کار، قانون تجارت و ...

ز: ایجاد مراکز آموزشی جهت انجام شیوه‌های نوین و توسعه

استانداردهای مربوطه در فعالیتهای صنوف

ح- اعطای تسهیلات جهت به کارگیری نیروی متخصص

۷- موارد لازم برای بهبود صادرات صنوف:

الف: ایجاد آیین نامه اجرایی قوی جهت حمایت از صادرکنندگان صنوف

تولیدی و خدمات فنی

ب: حمایت‌های دولت از طریق کارا کردن ارگان‌های دولتی مربوط به

فعالیت‌های صادرات صنوف

ج: حمایت از تشکیل اتحادیه‌های صادراتی با مدیریت اصناف

۸- اصلاح روش‌ها و فنون واحدهای صنفی در جذب مشتریان از طرق:

الف : بالا بردن کیفیت

ب : استفاده از بروشور و فیلم

ج : راضی نگه داشتن مشتری از طریق قیمت مناسب توام با

عرضه کالای با کیفیت

د : تبلیغات

و : استفاده از مجلات مربوط به مدر روز

۹- روش‌های برونی مورد نیاز برای استخدام نیروی کار در واحدهای

صنفی:

الف: اصلاح و تجدید نظر از طریق بازنگری در قوانین و مقررات

قانون کار، بیمه و مالیات در جهت تشویق جذب و به کارگیری نیروی انسانی

ب: ایجاد آموزشگاه‌های دولتی در راستای ارائه آموزش‌های جدید و

مدرن به نیروی انسانی به ویژه برای جوانان جهت جذب آنان

۱۰- توصیه‌هایی برای افزایش کارایی اداره کل امور اصناف و وزارت

بازرگانی:

الف: تماس‌های مستقیم و تشکیل جلسات توسط اداره کل فوق

بارؤسای اتحادیه‌ها برای تشریک مساعی در کلیه زمینه‌ها (مشاوره،

برنامه‌ریزی و اجراء هرچه جامع تر)

ب : تخصیص اعتبار ارزی جهت تامین ابزار کار و مواد اولیه

ج : پشتیبانی و فعالیت اداره فوق در رابطه با مشکلاتی همچون بیمه،

اداره مالیات و شهرداری

۱۱- استاندارد سازی تولیدات کالاها و خدمات صنوف و ترویج فرهنگ

اخذ گواهی استاندارد

۱۲- ترویج کاربرد فن آوری اطلاعات و استفاده از تجارت الکترونیکی

در بخش اصناف

۱۳- سوق دادن اصناف به سمت استفاده از فن آوری پیشرفته

۱۴- برقراری و ایجاد تشکیلات به منظور انجام هماهنگی صنوف با

سایر دستگاه‌های اجرایی در جهت نیل به اهداف توسعه‌ای صنوف

۱۵- درخواست دولت از بانک‌ها، موسسات مالی و اعتباری و نهادهای

مالی جهت در نظر گرفتن تسهیلات حمایتی از صنوف لازم است از طرق:

اعطای وام‌های کوتاه مدت مبتنی بر برنامه شرکت‌ها - مشارکت در

پروژه‌ها - ارائه تضمین‌های لازم - ارائه مشاوره‌های مالی - ایجاد

آژانس‌های مشارکتی برای صنوف - کمک به رشد شرکت‌های موجود -

کمک در زمینه نوآوری‌های علمی، فنی و فن شناختی - استفاده در

محورهای سرمایه‌گذاری این بانک‌ها و موسسات اعتباری - میزان بهره

مناسب برای وام‌ها - وام‌ها با میزان بهره ثابت - وام‌های بلندمدت - معافیت

از پرداخت سود وام برای چند سال - تقویت نقدینگی صنوف - بهبود

وضعیت اعتباری صنوف.

ب- عوامل درونی

۱- تشویق‌ها و حمایت‌های مالی از جمله دریافت وام کم بهره از صنوف

برای نوسازی ماشین آلات و تجهیزات کارگاهی واحدهای صنفی جهت

افزایش بهره‌وری و توام با جذب نیروی کار بیشتر.

۲- زمینه‌های افزایش نقش اتحادیه‌ها در جهت بهبود فعالیتهای

صنوف:

الف : دادن اختیارات کافی و اجرایی به اتحادیه‌ها از طرف مجامع صنفی

و هیأت عالی نظارت

ب: حمایت‌های مالی و اداری از اتحادیه

ج: واگذاری و سهام کردن اتحادیه‌ها در مسوولیت‌های دولتی اعم از نظارت، نرخ‌گذاری و تعیین مالیات

د: تفویض اختیار قوه اجرایی ماده ۷۲ و ۳۹ نظام صنفی به مجامع امور صنفی

ح- ایجاد بازارهای سرمایه خاص برای اصناف و کمک به ایجاد موسسات مالی جهت تامین و تهیه منابع مالی مورد نیاز آن‌ها

۳- به دلیل پایین بودن سطوح تحصیلی شاغلان و نیروی کار متقاضی جذب، نیازمند آموزش‌های متناسب با فعالیت‌های واحدهای صنفی (از جمله حمایت از برنامه‌های کارآموزی و آموزش‌های پیشرفته در صنوف) وجود دارد.

۴- اکثر صنوف فضا و مکان فعالیت‌های خود را کمتر از حد مطلوب و هزینه‌های توسعه آن را بالا مطرح کرده‌اند. در این زمینه ارائه تسهیلات مناسب برای توسعه کمی و کیفی فضا و مکان برای توسعه فرصت‌های شغلی اهمیت دارد.

۵- افزایش نقش کارفرمایان صنوف و مشاوره با آنان در برنامه‌ریزی‌ها و تصمیمات کشوری، سیاست‌های اشتغال‌زایی به ویژه در مصوبات شورای عالی اشتغال.

۶- جمع‌آوری اطلاعات و تشکیل بانک اطلاعاتی قوی صنوف جهت سوق دادن نیروی کار در فعالیت‌های مورد نیاز.

۷- از مشکلات صنوف تولیدی و خدمات فنی عدم دانش کافی و مدیریتی کارفرمایان صنوف به دلیل عدم تحصیلات کافی آنان می‌باشد.

۸- در اکثر صنوف تولیدی و خدمات فنی، زمان لازم برای کسب مهارت شغلی مورد نیاز (۳-۶ ماه) و میزان تحصیلات مورد نیاز برای نیروی کار جدید در سطح زیر دیپلم می‌باشد، که نشان می‌دهد فعالیت‌های فعلی صنوف سنتی است.

۹- واحدهای صنفی نیروی کار ماهر مورد نیاز خود را به ترتیب اولویت زیر تامین می‌کنند که نشان می‌دهد توجه به جذب افراد مجرب و متخصص ندارند.

الف: جذب نیروی کار ماهر از جامعه و سپس آموزش آن‌ها در ضمن کار
ب: جذب از طریق افراد فامیل
ج: استخدام از مراکز آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

جمع بندی و نتیجه گیری

۱- صنوف تولیدی و خدمات فنی کشور به ازای هر هزار نفر جمعیت کشور در سال ۱۳۸۰، ۶/۱ واحد صنفی و ۱۹/۴ نفر شاغل وجود داشته که آن به ۶/۸ واحد صنفی و ۲۱/۹ نفر شاغل در سال ۱۳۸۲ افزایش یافته است.

۲- جایگاه اشتغال صنوف تولیدی و خدمات فنی در اشتغال کل کشور روند افزایشی دارد، به طوری که از ۷/۵ درصد سال ۱۳۸۰ به ۸/۳ درصد در سال ۱۳۸۲ رسیده است.

۳- ده رسته شغلی صنوف تولیدی و خدمات فنی به ترتیب رتبه و بیشترین میزان متوسط سالیانه اشتغال‌زایی طی سال‌های ۱۳۸۰-۸۲ عبارت‌اند از:

آرایشگران و گرما به داران (۲/۱۳۲۱۱ نفر)؛ تعمیر ماشین‌های اداری و خدمات رایانه‌ای، تکثیر نوار و تایپ (۲/۹۲۱۱ نفر)؛ در و پنجره ساز آهنی،

آهنکار، جوشکار و کرکره (۸/۸۰۶۰ نفر)؛ مکانیک، اتوسرویس، صافکاری، گلگیر، جلوبندی، رادیاتور، آهنگر (۸/۷۸۶۸ نفر)؛ درودگران و مبلسازان، مصنوعات چوبی، دکوراسیون (۶/۷۳۳۷ نفر)؛ طلا ساز، ساعت ساز و عینک‌ساز (۴/۷۰۳۸ نفر)؛ کشفاب، تریکوباف، تولید پوشاک (۸/۵۹۰۰ نفر)؛ نانوائیان، خبازان، نان حجیم، (۸/۵۸۱۲ نفر)؛ خیاطان مردانه و زنانه، پیراهن و سری دوزان (۴۷۳۶ نفر)؛ باطری سازی، سیم پیچی و خدمات اتومبیل و تولید تراش و (۶/۳۱۱۳ نفر).

۴- تعداد شاغلان صنوف تولیدی و خدمات فنی به ازای هر صد هزار نفر جمعیت کشور طی سال‌های ۱۳۷۷، ۱۳۸۰، ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ به ترتیب ۱۶۹۷/۳، ۱۹۴۳/۱، ۲۰۱۰، ۲۱۸۶/۵ نفر بوده است.

۵- سهم اشتغال ده رسته شغلی صنوف تولیدی و خدمات فنی کشور به ترتیب بالاترین سهم اشتغال عبارت‌اند از:

آرایشگران و گرما به داران، مکانیک، اتوسرویس، صافکاری، گلگیر، جلوبندی، رادیاتور، آهنگر، خیاطان مردانه و زنانه، پیراهن و سریدوزان، نانوائیان، خبازان، نان حجیم، فانتزی، درودگران و مبلسازان، مصنوعات چوبی، دکوراسیون، طلا ساز، ساعت ساز و عینک‌ساز، قنادان، نبات و آبنبات ریز، آمبوه و بستنی، حلوا ساز، گز و پولک، نان روغنی، در و پنجره ساز آهنی، آهنکار، جوشکار، کفاشان، عکاس و فیلمبردار و لابراتور.

۶- متوسط افزایش سالیانه اشتغال‌زایی صنوف تولیدی و خدمات فنی طی سال‌های ۸۲-۱۳۸۰ در ده استان کشور به ترتیب رتبه و بیشترین افزایش اشتغال عبارت‌اند از:

خراسان (۱۰۹۳۰۹ نفر)، خوزستان (۸۰۳۹۶ نفر)، کرمانشاه (۳۵۹۲۶ نفر)، تهران (۲۲۱۴۱۸ نفر)، آذربایجان شرقی (۸۰۶۳۰ نفر)، قم (۳۷۹۴۵ نفر)، گیلان (۳۹۱۰۰ نفر)، کردستان (۲۵۱۵۲ نفر)، مرکزی (۲۹۳۶۳ نفر)، یزد (۳۱۲۴۸ نفر)، اصفهان (۸۵۸۳۶ نفر)

۷- ۶۶ درصد ایجاد فرصت‌های شغلی جدید توسط برنامه طرح ضربتی اشتغال کشور (ایجاد ۳۰۰ هزار فرصت شغلی) در واحدهای صنفی تولیدی و خدمات فنی تحقق یافته است، ولی تضمینی از طرف کارفرمایان در بلندمدت برای نگه‌داری نیروی کار به کار گرفته شده از طریق این طرح وجود ندارد.

۸- عدم تناسب میزان حداقل دستمزد و سایر هزینه‌ها از جمله هزینه بیمه سهم کارفرما با بهره‌وری نیروی کار ساده مشکلی برای جذب آن‌ها در واحدهای صنفی محسوب می‌شود.

۹- کارفرمایان و رؤسای اتحادیه‌های صنوف مورد بررسی، آموزش افراد قبل از شروع به کار (۳۱ درصد) و در مرحله دوم اعطاء وام کم بهره (۲۵ درصد) را در بکارگیری نیروی کار جدید بیشترین اهمیت قلمداد کرده‌اند. ۷۷ - ده درصد کارفرمایان و رؤسای اتحادیه‌های مورد بررسی اظهار کرده‌اند که تعداد شاغلان آن‌ها در طی سال متغیر و در نوسان می‌باشد و به عبارتی اشتغال پاره‌وقت اهمیت زیادی در واحدهای صنفی تولیدی و خدمات فنی دارد.

۱۱- مطابق اظهار نظر کارفرمایان و رؤسای اتحادیه‌های مورد بررسی، انگیزه‌های ایجاد سرمایه‌گذاری و به تبع آن جذب نیروی کار جدید به ترتیب اولویت عبارت‌اند از:

الف- تسهیلات مالی با بهره کم (۵۲ درصد)

ب- تخفیف مالیاتی (۱۵ درصد)

۱۲- انسجام و هماهنگی در برقراری نظام پشتیبانی و حمایتی سازمان یافته از صنوف تولیدی و خدمات فنی کشور وجود ندارد.

پیشنهادها

۱- عوامل پیشنهادی برای حمایت و کمک دولت به واحدهای صنفی تولیدی و خدمات فنی کشور^(۷) برای ایجاد فرصت‌های شغلی عبارت‌اند از: الف- تسهیلات حمایتی برای کارآفرینان (آموزش و تسهیلات مالی) برای ایجاد واحد صنفی

ب- ایجاد شرایط لازم برای دریافت حمایت‌های مالی توسط واحدهای صنفی از جمله اعطای وام‌هایی با حداقل بهره و کمک به ایجاد موسسات مالی جهت کمک به تهیه و تامین منابع مالی مورد نیاز واحدهای صنفی ج- اجرای تحقیقات و بررسی‌ها

د- ارائه آموزش‌های جدید مورد نیاز برای کارفرمایان، شاغلین و نیروی کار جدید واحدهای صنفی از طریق آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای و پشتیبانی مجامع و اتحادیه‌های صنفی جهت آموزش و ارتقای مدیریت کارفرمایان صنوف در زمینه‌های بازاریابی، قوانین و مقررات صادرات، قانون تجارت؛

۲- هرگونه تصمیم‌گیری اجرای برنامه‌های اشتغال‌زایی در واحدهای صنفی نیازمند استفاده از مجموعه آمار و اطلاعات مدونی از اشتغال، مزیت‌ها، توانایی‌ها و ظرفیت‌های آن‌ها می‌باشد که در حال حاضر وجود ندارد، این امر ضرورت جمع‌آوری (تدوین و انتشار) اطلاعات جامع و تشکیل بانک اطلاعات قوی اصناف وجود دارد؛

۳- راهنمایی و توصیه به اتحادیه‌ها و مجامع صنوف تولیدی و خدمات فنی جهت افزایش اطلاع‌رسانی در راستای وسعت بخشیدن به بازار محصولات واحدهای صنفی در راه‌اندازی سایت اینترنتی جهت معرفی تولیدات و خدمات؛

۴- ایجاد و توسعه مراکز خدمات مشاوره تخصصی مرتبط با مشکلات آن‌ها جهت کمک به توسعه فعالیت‌های صنوف تولیدی و خدمات فنی؛

۵- مشارکت اتحادیه‌های صنوف تولیدی و خدمات فنی در تنظیم و اجرای برنامه‌های حمایتی آن‌ها؛ و

۶- تعیین میزان حداقل دستمزد برحسب مناطق جغرافیایی و استانی کشور.

پی‌نوشت‌ها:

۱- رحیم دباغ، بررسی ایجاد و توسعه فرصت‌های شغلی در صنوف تولیدی و خدمات فنی کشور، موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، ۱۳۸۳.

2 - Kuez

3 - Ruanz

4 - Rubert

5 - Fox

۶- مرکز آمار ایران، سالنامه آماری کشور، بخش صنعت، سال‌های ۷۲-۱۳۵۵.

۷- مشکلات و راهکارهای توسعه اشتغال‌زایی برای هر کدام از رسته‌های شغلی صنوف تولیدی و خدمات فنی به دلیل حجم زیاد آن‌ها در متن گزارش قید گردیده است.

منابع:

۱- ویلیام، اچ برانسون، اقتصاد کلان، ترجمه عباس شاکری، جلد اول، تهران نشر نی، ۱۳۷۲.

۲- تودارو، مایکل، توسعه اقتصادی در جهان سوم، ترجمه غلام علی فرجادی، سازمان برنامه و بودجه چاپ سوم، ۱۳۶۷.

۳- تفضلی، فریدون، تاریخ عقاید اقتصادی، جلد ۲، تهران، نشر نی، ۱۳۵۶.

۴- شوماخر، ای. اف، کو چک زیباست، ترجمه علی رامین، انتشارات سروش، ۱۳۷۲.

۵- روزبهان، محمود، مبانی توسعه اقتصادی، دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۷۸.

۶- مینارد کینز، جان، نظریه عمومی اشتغال پول و بهره، ترجمه منوچهر فرهنگ، ۱۳۴۸.

۷- مشیری، سعید، مروری بر تحولات آموزش و پژوهش در اقتصاد کلان در جهان و ایران، فصلنامه پژوهش‌های اقتصادی ایران، شماره ۱۱، تابستان ۱۳۸۱.

۸- اکرمی‌فر، سید علی، تحولات فن آوری و ماهیت مشاغل در عصر اطلاعات و ارتباطات، دفتر همکاری‌های فن آوری ریاست جمهوری، بی تا.

۹- «اجلاس دبی» کشورهای منطقه منا، ایران: سپتامبر.

10-Berney, Robert and Bruce Phillips (1995), "Small Business and Job Creation -An Update", draft manuscript, Office of Advocacy, U.S. Small Business Administration, Washington, DC.

11-Kelly.MichaelC."The Economic of firm size : Implications from Labor-Market Studies. Federal Reserve Bank of San Fransisco. Economic review Winter 1984

12-OECD (1993), Small and Medium-Sized Enterprises: Technology and Competitiveness, Paris.

13-Storey, David. J. (1994), Understanding the Small Business Sector, Routledge, London.

14-UNIDO, (2003) "Small And Mediom-Siz Enterprises Sector, Strategy Document, To Indastrial And Economic Development In The Islamic Republic of IRAN.

15-The world factbook 2002.

16- SME Czech Rep. Specific Support Policies for SME Development and their Rationale, 1996.

17 - Berney, Robert and Bruce Phillips (1995), "Small Business and Job Creation -An Update", draft manuscript, Office of Advocacy, U.S. Small Business Administration, Washington, DC.

18 -Storey, David. J. (1994), Understanding the Small Business Sector, Routledge, London.

19-UNIDO, (2003) "Small And Mediom-Siz Enterprises Sector, Strategy Document, To Indastrial And Economic Development In The Islamic Republic of IRAN.

20-The Ministry of Foreign Affairs of Japan. "Policies to Support Small and Medium Size Enterprises (SMEs) for Economic Development", 2000.

21-UNIDO With OECD Entrepreneurship and SMEs in Transition Economies, The Visegrad Conference/1997/ISBN 92-6415611-9, P: 200.

22-Bed all, D.(chair) Small Business in Australia - Challenges, Problems and Opportunities, Report by the House of Representatives Standing Committee on Industry, Science and Technology, AGPS, Canberra. (1990).